

Nr 11.

Ankom till riksdagens kansli den 22 februari 1921 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 18 kap. 16 § strafflagen m. m.

Närvarande: herrar Pettersson i Södertälje, Alexanderson, Rogberg, greve Spens, J. T. Larsson, J. E. Berglund, Johan Carlsson, P. A. Hansson, Hederstierna, Löfgren i Stockholm, Thore och Johanson i Hallagården.

Genom en den 29 oktober 1920 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition nr 6, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda utdrag av i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande lagförslag:

1:o **Förslag**

till

LAG

om ändrad lydelse av 18 kap. 16 § strafflagen.

Härigenom förordnas, att 18 kap. 16 § strafflagen skall erhålla följande ändrade lydelse:

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 9 saml. 1 avd. 6 häft. (Nr 11.) 1

Den, som gör sig skyldig till oförsvarlig misshandel eller överansträngning av djur eller genom vanvård tillfogar djur lidande, straffes för djurplågeri med böter. Är djurplågeriet av svår beskaffenhet eller äro omständigheterna synnerligen försvårande; må till fängelse i högst sex månader dömas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1921.

2:o) **Förslag**

till

LAG

om rätt i vissa fall för polismyndighet att omhändertaga djur.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Är djur utsatt för djurplågeri av svår beskaffenhet, och sker ej på tillsägelse av polismyndighet rättelse, äge polismyndigheten att i den ordning, här nedan stadgas, omhändertaga djuret samt, där sådant finnes av omständigheterna påkallat, låta avliva eller försälja det.

2 §.

Finner polismyndighet anledning föreligga till ingripande, som i 1 § sägs, vare skyldig att, före eller omedelbart efter det åtgärd för djurets omhändertagande vidtagits, tillkalla legitimerad veterinär för att anställa besiktning å djuret.

Efter besiktningen, därvid protokoll skall föras, har veterinären att avgiva yttrande angående djurets vidare behandling.

3 §.

Finner veterinären, att djuret bör avlivas, skall värdering av djuret i närvaro av polismyndigheten verkställas av veterinären och tillkallad, i husdjursskötsel kunnig, trovärdig person.

Jämväl vid sådan värdering skall protokoll föras.

4 §.

Efter det besiktning och värdering, som ovan sägs, ägt rum, skall polismyndigheten ofördröjligen besluta, huru med djuret skall förfaras.

Prövas djuret ej böra avlivas, och kan det ej vårdas utan oskäligen kostnad, må djuret av polismyndigheten försäljas.

5 §.

Då polismyndighet vidtager åtgärd, som i 1 § omförmäles, skall polismyndigheten ofördröjligen väcka åtal för djurplågeriet eller, där polismyndigheten ej själv äger anhängiggöra åtal, hos allmän åklagare göra angivelse om brottet.

Har talan om ansvar ej blivit väckt eller svaranden med stämning sökt inom åtta dagar från åtgärdens vidtagande, gånge den där så ske kan åter.

6 §.

Infaller ej dag, till vilken målet instämts, sist å fjortonde dagen från den, då polismyndigheten meddelat beslut, som i 4 § omförmäles, må, så framt ej djuret blivit avlivat eller försålt, den, mot vilken talan väckts, påkalla Konungens befallningshavandes prövning av polismyndighetens beslut.

Vad Konungens befallningshavande beslutar gånge omedelbart i verkställighet.

7 §.

Har talan om ansvar för djurplågeri blivit anhängiggjord, och yrkar svaranden, i fall då djuret icke blivit avlivat eller försålt, att vidtagen åtgärd skall upphävas eller ändras, har domstolen att så snart ske kan meddela beslut i frågan.

Över beslutet må klagan föras allenast av svaranden. Meddelas beslutet under rättegången, skall klagan däröver föras särskilt.

8 §.

Ersättning till veterinär för besiktning, så ock övriga kostnader, vilka föranledas av åtgärd, som enligt denna lag vidtages, skola förskjutas av allmänna medel.

I slutliga utslaget i målet angående djurplågeri skall domstolen pröva, huruvida nämnda kostnader skola till statsverket återgäldas av allmän åklagare eller av den tilltalade. Ej må åklagaren därtill förpliktas i annat fall än då den åtgärd, som föranlett kostnaderna, blivit av honom utan skäl vidtagen.

Har djuret av polismyndigheten försålt, skall polismyndigheten, i avbidan på domstolens beslut i kostnadsfrågan, av försäljningssumman innehålla belopp, svarande mot vad av allmänna medel förskjutits.

9 §.

Med polismyndighet avses i denna lag å landet landsfogde, landsfiskal, polisupplyningsman eller poliskommissarie samt i stad magistrat, polismästare, stadsfiskal eller chef för detektiv polisavdelning.

10 §.

Närmare föreskrifter angående tillämpningen av denna lag meddelar Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1921.

A). Förslaget till lag om ändrad lydelse av 18 kap. 16 § strafflagen.

Historik.

»I 1734 års lag fanns icke någon bestämmelse om straff för djurplågeri. I anledning av motioner, väckta vid 1857—58 års riksdag, hemställde lagutskottet, att ständerna måtte besluta en så lydande författning: »Visar någon i behandling av egna eller andras kreatur uppenbar grymhet; straffes med böter från fem till och med etthundra riksdaler riksmünt.» Denna hemställan bifölls av riksdagen och den 21 december 1857 utfärdades »förordning angående ansvar för misshandling av djur» av nyss angiven lydelse. Stadgandet upptogs härifrån oförändrat i allmänna strafflagen av år 1864, 18 kap. 16 §.

I ett flertal vid olika riksdagar väckta motioner gjordes emellertid gällande, att berörda bestämmelse vore föga tillfredsställande. I sådant hänseende framhölls särskilt, att de förefintliga straffbestämmelserna icke ägde tillämpning å vilda djur, utan endast på »kreatur», d. v. s. husdjur; att icke ens husdjuren genom nämnda bestämmelser åtnjöte tillräckligt skydd; samt att straffet för djurplågeri i allt fall vore så ringa, att en väsentlig höjning därav vore av nöden.

Nya lagberedningen, som erhållit i uppdrag att företaga en revision av strafflagens straffbestämmelser, föreslog beträffande förevarande lagrum, att straffmaximum skulle höjas från 100 till 500 kronors böter. I övrigt

föreslog nya lagberedningen ingen ändring i lagrummets lydelse. Sedan Kungl. Maj:t till 1890 års riksdag framlagt proposition i enlighet med nämnda förslag och riksdagen i denna del bifallit propositionen, utfärdades lag i ämnet den 20 juni 1890. Denna straffskärpning befanns dock snart otillräcklig. I anledning av därom väckt motion hemställde riksdagen i skrivelse den 19 april 1899, att Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och för riksdagen framlägga förslag till sådan ändring av 18 kap. 16 § strafflagen, att i straffsatsen för djurplågeri upptoges jämväl frihetsstraff till lämplig utsträckning. Redan följande år framlade Kungl. Maj:t för riksdagen förslag, att till 18 kap. 16 § strafflagen i dess dåvarande lydelse skulle göras följande tillägg: »Äro omständigheterna synnerligen försvårande; må till fängelse i högst sex månader dömas». Kungl. Maj:ts förslag vann riksdagens bifall, varefter lag i ämnet utfärdades den 29 juni 1900. Den i förevarande lagrum bestämda straffsatsen har därefter icke undergått någon förändring.

Redan vid 1877 års riksdag framhöll enskild motionär, att det skydd emot grym och hänsynslös behandling, som genom stadgandet i 18 kap. 16 § strafflagen i dess dåvarande lydelse blivit berett åt husdjuren, syntes med allt skäl böra förunnas alla slag av djur. Varken denna motion eller de motioner av enahanda innebörd, som väcktes vid några efterföljande riksdagar, föranledde emellertid till någon riksdagens åtgärd. Först år 1907 beslöt riksdagen på förslag av enskild motionär för sin del antaga följande ändrade lydelse av nämnda paragraf: »Visar någon i behandling av djur uppenbar grymhet; straffes med böter. Äro omständigheterna synnerligen försvårande; må till fängelse i högst sex månader dömas.» Denna ändring godkändes av Kungl. Maj:t; och utfärdades i överensstämmelse härmed lag i ämnet den 12 juli 1907, varefter ändring av förevarande lagrum ej ägt rum.

Vid 1912 års riksdag väcktes motioner, i vilka hemställdes om sådan ändring av 18 kap. 16 § strafflagen, att det straffbara djurplågeriet skulle angivas med orden »misshandel av djur». Dessa motioner blevo av lagutskottet avstyrkta. Vid frågans behandling inom riksdagen stannade kamrarna i olika beslut. Under det första kammaren biföll utskottets hemställan, beslöt andra kammaren på grundvalen av en vid utskottsutlåtandet fogad reservation för sin del skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan, att Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета förslag till sådana bestämmelser, varigenom begreppet straffbart djurplågeri utvidgades att omfatta även andra fall av djurplågeri än sådana, som ådagalade »uppenbar grymhet».

Lagutskottet
1912.

Såsom skäl för sin avstyrkan hade 1912 års lagutskott bland annat anfört, att uttrycket misshandel i vår strafflag erhållit en alldeles särskild betydelse, nämligen den, i vilken ordet förekomme i strafflagens 14 kap. »om mord, dråp och annan misshandel», varför detta brottsbegrepp icke lämpligen kunde utan vidare användas även i fråga om djur; varjämte utskottet hänvisade till den allmänna revision av strafflagen, som för närvarande förbereddes. Mot de skäl för avstyrkande, utskottet åberopat, anfördes emellertid i ovannämnda reservation bland annat:

»På de skäl, som anförts av utskottets majoritet, finna vi oss ej kunna tillstyrka motionärernas förslag att vid karakteriserande av djurplågeribrottet uttrycket »uppenbar grymhet» utbytes mot ordet »misshandel». På samma gång kunna vi dock ej bestrida riktigheten av motionärernas mening, att förstnämnda uttryck på ett allt för snävt sätt begränsar vad som i ifrågavarande avseende bör anses straffbart. Domstolarna synas också ofta i sin lagtillämpning benägna att giva uttrycket »uppenbar grymhet» en mera omfattande betydelse än som ursprungligen torde därmed hava avsetts. Då emellertid denna tendens i domstolarnas praxis är långt ifrån allmän, oaktat den säkerligen stödjdes av rättsuppfattningen hos större delen av vårt folk, synes det önskvärt, att djurplågeribegreppet i själva strafflagen erhåller en något vidare omfattning.»

I stället för den formulering av stadgandet i 18 kap. 16 § strafflagen, som vid 1912 års riksdag föreslagits, hemställdes i en vid 1913 års riksdag väckt motion, att åt lagrummets första punkt skulle givas följande avfattning: »Djurplågeri straffas med böter».

I motionen anfördes bland annat: »Tveksamheten att ändra djurplågeriparagrafens lydelse synes bottna i svårigheten att finna ett korrekt språkligt uttryck för begreppet straffbart djurplågeri. Varje försök till omskrivning av detta begrepp synes på förhand vara dömt att misslyckas. Dock torde saken i själva verket vara enklare än den ser ut. I stället för omskrivningar sådana som »uppenbar grymhet vid behandling av djur», »grymhet i behandling av djur», »misshandel av djur», m. fl. torde utan risk för missförstånd kunna sättas helt enkelt »Djurplågeri straffas med böter», etc. Ordet djurplågeri har redan vunnit burskap i svenska språket. Allmänna rättsmedvetandet uppfattar detta ords betydelse. Att plåga djur är straffvärt. Begreppet »plåga» innebär i detta sammanhang en avsiktlig handling eller också straffvärd tanklöshet. Vilka omskrivningar för djurplågeribegreppet, som än kunna uppfinnas, torde det dock aldrig kunna tänkas, att alla former av straffvärt djurplågeri däri

kunna specificeras, och vilken form en ny djurplågeriparagraf än kan få, så torde det ändock till sist få lämnas åt domstolarna att i varje särskilt fall avgöra, huruvida straffbart djurplågeri föreligger eller ej.»

I avgivet utlåtande i anledning av denna motion anförde lagutskottet: Utskottet funne, i likhet med motionären och reservanterna vid 1912 års utskottsbetänkande, det ifrågavarande lagrummet icke kunna anses giva ett riktigt uttryck för vad som enligt numera rådande uppfattning borde hänföras till straffbart djurplågeri och ansåge därför en omarbetning av stadgandet vara av behovet påkallad. Det torde med fog kunna påstås, att den allmänna rättsuppfattningen såsom straffvärt djurplågeri stämplade flera fall, som enligt nu gällande bestämmelse vore straffria eller åtminstone endast med stor tveksamhet kunde därunder inbegripas. Härtill komme, att stadgandets nuvarande avfattning lätteligen kunde giva anledning till och även syntes hava föranlett ojämnheter vid tillämpningen, i det att domstolarna å några orter under intryck av den rådande uppfattningen såsom straffbar bedömt behandling av djur, vars bestraffande domstolarna å andra håll ansett uteslutet på grund av stadgandets ordalag.

*Lagutskottet
1913.*

I vissa nyare utländska strafflagar hade en mera utförlig beskrivning lämnats på förevarande brottsbegrepp, varigenom åt detsamma även givits en vidsträcktare räckvidd än hos oss. Så vore t. ex. i den norska strafflagen av år 1902 stadgat straff för den, som »ved vanrøgt, overanstrengelse eller paa anden maade gjør sig skyldig i grov eller onskabsfuld mishandling av dyr eller som medvirker hertil»; dock gjordes visst undantag till förmån för den vetenskapliga vivisektionen. I den italienska strafflagen av år 1889 straffades för djurplågeri den, som behandlade ett djur grymt eller utan nödvändighet misshandlade det eller tvingade det till överdriven ansträngning.

Ehuru utskottet sålunda vore ense med motionären därom, att den nuvarande beskrivningen på förevarande brottsbegrepp i strafflagen icke vore tillfredsställande, kunde utskottet dock icke finna den av motionären föreslagna formuleringen lämplig. Innebörden av ordet djurplågeri torde vara alltför obestämd, för att med detta ord skulle med erforderlig klarhet kunna angivas, vilka handlingar av ifrågavarande slag skulle vara straffbara. Särskilt syntes den av motionären föreslagna formuleringen föga ägnad att förhindra den olikhet vid bedömandet, som även det nuvarande stadgandet, enligt vad ovan nämnts, medgivit.

Huru vid en utvidgning av förevarande brottsbegrepp stadgandet därom skulle formuleras, borde enligt utskottets mening ankomma på en närmare

undersökning, vilken borde genom Kungl. Maj:t verkställas. Denna undersökning syntes dock icke behöva anstå till den fullständiga revisionen av strafflagen, som för närvarande förbereddes.

Utskottet hemställde alltså, att riksdagen måtte i anledning av förevarande motion besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utarbета förslag till sådan ändring i strafflagen, varigenom begreppet straffbart djurplågeri utvidgades att omfatta även andra fall av djurplågeri än sådana, som ådagalade »uppenbar grymhet». Denna hemställan bifölls av andra kammaren men avslogs av första kammaren.

I en vid 1917 års riksdag väckt motion hemställdes, att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t behagade låta utarbета och för riksdagen framlägga förslag till sådan bestämmelse i strafflagen, att kupering av hästar — därest den icke av uteslutande veterinära skäl ansåges nödvändig — skulle betraktas som straffbart djurplågeri.

Lagutskottet
1917.

Lagutskottet förklarade i avgivet utlåtande sig finna motionärens yrkande behjärtansvärt. Kuperingen måste genom det ingrepp, som därvid gjordes å en vital del av djurets kropp, åsamka djuret sådan smärta, att ingreppet, därest det icke vore motiverat av veterinära skäl, finge betraktas såsom djurplågeri. Emellertid torde denna övergående smärta vara jämförelsevis obetydlig i förhållande till den olägenhet och plåga, som för framtiden vållades hästen därigenom att han berövats sitt naturliga försvarsmiddel mot insekter. Såsom i motionen omförmälts hade kuperingen jämväl i vissa fall blivit bedömd såsom djurplågeri, medan i andra fall så ej varit förhållandet. Utskottet funne därför önskligt, att bestämmelsen i 18 kap. 16 § strafflagen för djurplågeri erhöles sådan avfattning, att ifrågavarande förfarande inginge under densamma. Fråga om en ändring av lagrummet i syfte att därunder inbegripa även sådan plågsam behandling av djur, vilken med dess nuvarande lydelse ej ansetts kunna hänföras därunder, hade vid upprepade tillfällen varit föremål för riksdagens behandling. I anslutning till vad utskottet förordat vid 1913 års riksdag hemställde utskottet, att riksdagen måtte i anledning av den förevarande motionen besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utarbета förslag till sådan ändring i strafflagen, varigenom begreppet straffbart djurplågeri utvidgades att omfatta även andra fall av djurplågeri än sådana, som ådagalade »uppenbar grymhet.»

Denna hemställan bifölls av riksdagen. (Riksdagens skrivelse nr 126.)

Sedan inom justitiedepartementet utarbetats ett förslag till ändrad lydelse av ifrågavarande paragraf — vilket förslag överensstämde med det nu framlagda utom därtutinnan, att orden »eller äro omständigheterna synnerligen försvårande» ej förefunnos — yttrade vid berörda förslags remiss till lagrådet föredragande departementschefen följande:

»Att åt det ifrågavarande lagrummet bör givas en sådan avfattning att därunder även komma fall, angående vilkas hänförande till djurplågeri för närvarande råder tveksamhet, finner jag mig böra förorda. Såsom djurplågeri bör anses varje handling, som kan betecknas som misshandel av ett djur, således varje handling, som tillskyndar djur lidande av ej alltför obetydlig beskaffenhet och icke varit av omständigheterna påkallad. Under begreppet djurplågeri skulle alltså icke falla varje hård behandling av ett djur. Tillskyndas djur smärta i praktiskt syfte, såsom t. ex. vid aga, och är behandlingen ej svårare än omständigheterna påkalla, kan djurplågeri ej anses föreligga.

Departementschefen.

Förut hava berörts de svårigheter, som möta, att giva det ifrågavarande lagrummet en tillfredsställande avfattning. Vid övervägande av olika förslag, som i sådant avseende förelagts mig, har jag funnit mig kunna förorda, att detsamma gives en lydelse utformad med ledning av ordalagen i 1 § av den danska lagen den 17 maj 1916 om skydd för djur. Denna paragraf innehåller att den, som misshandlar djur eller genom överansträngning, vanvård eller på annat sätt behandlar djur oförsvarligt, straffas med böter från tjugu till fyratusen kronor eller fängelse. Enligt den avfattning, jag ville förorda, skulle för djurplågeri straffas den, som gjorde sig skyldig till oförsvarlig misshandel eller överansträngning av djur eller genom vanvård tillfogade djur lidande. Jag vill nu närmare redogöra för grunderna för detta förslag.

De i den danska lagen använda begreppen misshandel, överansträngning och vanvård synas mig väl ägnade att läggas till grund för beskrivningen av djurplågerihandlingen. Beträffande misshandel ligger visserligen den invändningen nära, att uttrycket icke kan erhålla samma innebörd som i bestämmelserna om misshandel av människor i 14 kap. strafflagen. Den olikhet i detta avseende, som påkallas av beskaffenheten hos det misshandlade objektet, torde dock icke välla olägenhet. Strafflagen innehåller redan nu i 11 kap. 4 § en bestämmelse om misshandel av lik, där nämnda uttryck äger en betydelse, som avviker från 14 kapitlets misshandelsbegrepp. I jämförelse med detta begrepp kan misshandel av djur icke anses omfatta sådana ingrepp i integriteten, som äro säregna för den mänsk-

liga konstitutionen, utan hänför sig blott till ett tillfogande av smärta eller lidande i mera primitiv mening. Med denna tolkning synes uttrycket väl ägnat att ingå i brottsbeskrivningen. Det har också i främmande lagstiftning vunnit allmän användning.

Däremot vill det synas som om uttrycket i den danska lagen: »behandla djur oförsvarligt» skulle vara allt för obestämt för att läggas till grund för en straffbestämmelse. Då »oförsvarligt» endast betyder, att handlingen icke kan försvaras på grund av särskilda intressen, som påkalla dess företagande, komme handlingens beskrivning såsom »behandling av djur» uppenbarligen att förläna brottet en alltför vidsträckt omfattning. Oförsvarlig behandling kan sägas föreligga t. ex. då djur utsättes för fara att bli skadat, även om skada icke sker; då djur användes för otuktigt bruk utan att tillfogas lidande; då remontryttaren genom olämplig inridning gör hästen skrämnd och orolig för framtiden o. s. v. Formuleringen i den danska lagen har även övergivits i professor Carl Torps år 1917 offentliggjorda förslag till strafflag, enär densamma ansetts alltför vittgående och obestämd.

För min del anser jag ordsammanställningen »misshandla», »överanstränga» och »vanvårda» ägnad att uttömmande beskriva djurplågerihandlingen. En överblick över främmande lagstiftningar utvisar, att knappast någon särskilt uppmärksammas handlingstyp faller utanför den gräns, som vinnes med denna beskrivning. Visserligen erbjuda de förhållanden, som stå i samband med slakt, vissa svårigheter. Då avlivandet i och för sig icke kan straffas, måste för detta ändamål nödiga ingrepp tillåtas. Men kan ingreppet enligt vanlig praktisk åskådning icke betraktas såsom erforderligt medel för avlivandet, synes detsamma kunna och böra erhålla självständig betydelse och enligt vanliga regler bedömas såsom tillfogande av lidande, d. v. s. »misshandel». Ett annat viktigt fall är onödigt pinsam behandling vid transport. I allt huvudsakligt torde dock sådana handlingar kunna hänföras till »vanvård» (t. ex. olämpligt sammanpackande, underlåtenhet att sörja för föda o. s. v.), där de ej rentav antaga karaktären av misshandel.

En ytterligare begränsning av handlingstypen vid djurplågeri kan tänkas genomförd på grundval av en gradering utav hithörande handlingar. Straffet kan t. ex. inskränkas till åtgärder av »svår», »grov», »brutal» beskaffenhet. Den nu gällande bestämmelsen i 18 kap. 16 § visar en jämförelsevis snäv gränsdragning i denna riktning, då där förutsättes »uppenbar grymhet». I allmänhet äro dock beskrivningarna å brottet mera omfattande. Såsom ett exempel från senaste tid kan anföras formuleringen

i professor Torps ovannämnda förslag år 1917: »den, som gör sig skyldig till grov misshandel, överansträngning eller vanvård av djur».

Det ligger emellertid i sakens natur, att en gradering av handlingen icke kan genomföras med något större mått av skärpa, och det förtjänar därför att undersökas, om icke en begränsning av detta slag kunde alldeles bortfalla. I själva verket synes både misshandel och överansträngning kunna kriminaliseras utan att behov av gradering gör sig gällande. Misshandel av djur innebär, på grund av vanligen föreliggande grövre konstitution hos objektet, i allmänhet, som jag förut framhållit, ett mera avsevärt ingrepp än som förutsattes för misshandel av människor. Även överansträngning innebär redan i och för sig en gradering i förhållande till ansträngning, vilken gör ytterligare gradering överflödig. Däremot kan vanvård svårigen straffbeläggas utan vidare. Vill man där undvika graderingen, kan detta endast ske genom att införa någon annan avgränsning. En möjlighet härtill erbjuder det förhållandet, att vanvård äger betydelse såsom djurplågeri endast om densamma tillfogar djuret lidande. Annan vanvård, som t. ex. äventyrar djurets utvecklingsmöjligheter, dess högmjölknings- eller avelsförmåga o. s. v., kommer här icke i betraktande. Med tillämpning av denna synpunkt torde vanvårdshandlingen kunna beskrivas såsom tillskyndande av lidande genom vanvård.

Enligt förslaget liksom enligt gällande rätt straffas djurplågeri i förhållande till djur i allmänhet. Visserligen erhåller straffet för överansträngning och vanvård praktisk betydelse huvudsakligen i förhållande till husdjur eller djur i fångenskap. Någon anledning att för dessa fall särskilt begränsa brottsobjektet föreligger emellertid icke.

Därest misshandel, överansträngning eller vanvård av djur kriminaliseras oberoende av graden, måste särskild uppmärksamhet ägnas åt det förhållandet, att handlingar av detta slag ofta påkallas av legitima intressen och på grund därav framstå såsom fullt försvarliga. Denna synpunkt kan visserligen icke lämnas alldeles åsido ens beträffande misshandel, överansträngning eller vanvård av högre grad, men den erhåller en vida mer ingripande betydelse, därest även handlingar av ringare vikt inrymmas under djurplågeribegreppet.

En positiv reglering helt eller delvis av hithörande intressekollisioner är varken genomförbar eller erforderlig. På många områden kan hänvisas till vissa vedertagna grundsatser om vad som vid behandling av djur är tillåtet eller icke. Men även i andra fall torde det icke vara förenat med alltför stor vansklighet att avgöra, vad som med nuvarande kulturståndpunkt och

samhällsaskådning skall anses befogat eller obefogat. Så t. ex. måste, som jag förut antytt, äga inom de gränser, som betingas av vanligen förekommande uppfostringsmetoder, anses tillåten. Kupering av hästsvansar för tillgodoseende av blotta lyx- eller modehänsyn är obefogad, men åtgärden kan bliva befogad i den mån den fortfarande uppbäres av ett allmänt avelsintresse. Det blir rättstillämpningens uppgift att här anpassa sig till åskådningen i livet självt. Naturligen förutsättes därjämte, att ingreppet sker med all den hänsyn till djuret, som praktiskt möjliggöres av nutida tekniska hjälpmedel. — Det speciella djurskyddsintresset har i detta och andra liknande fall tillfälle att på den allmänna övertygelsens väg medelbart inverka på rättstillämpningen.

Att intressekollisionerna icke regleras i lagen utesluter dock icke att en allmän erinran om kollisionsfallen kan upptagas därstädes. I verkligheten spela de en så framträdande roll, att en sådan erinran, som i sak är obehörlig, måhända kan försvara sin plats. Det i förslaget använda uttrycket »oförsvarlig» synes lämpa sig för ändamålet bättre än det i utländsk rätt vanligen förekommande uttrycket »onödig», vilket leder tanken mera till frånvaron över huvud av ett motstående intresse än till en avvägning mellan intressena å ömse sidor.

Den ifrågakommande förutsättningen bör emellertid med samma skäl anknytas till samtliga handlingstyper i lagbudet, dock med undantag beträffande vanvård, vilket uttryck efter vanlig uppfattning i sig inbegriper något oförsvarligt.

Vad särskilt angår vivisektion såsom medel för vetenskaplig forskning eller undervisning, uppställas i främmande rätt stundom särskilda garantier mot djurplågeri. Det fordras t. ex. tillåtelse av eller åtminstone anmälan till myndighet, som därigenom beredes tillfälle att utöva kontroll. Eller bedömes vivisektion, som företages vid offentliga institutioner, enligt vanliga regler, under det att annan vivisektion underkastas begränsningar av nyssnämnda slag. Erfarenheten i vårt land torde icke hava ådagalagt behov av särskilda föreskrifter i detta ämne.

Då den föreslagna bestämmelsen skall infogas i nu gällande strafflag, torde det redan av denna anledning icke kunna ifrågakomma att straffa annat än uppsåtligt djurplågeri. Att särskilt omnämna uppsåtet i brottsbeskrivningen synes icke erforderligt.»

Lagrådet.

Vid lagrådets behandling av ifrågakommande förslag yttrade tre av lagrådets ledamöter:

»Visserligen lär den föreslagna nya avfattningen av ifrågavarande lagrum icke vara av beskaffenhet att, om förslaget upphöjes till lag, det därigenom skulle bliva lättare än förut att vid rättstillämpningen draga den behöriga gränsen mellan straffbar behandling av djur och sådan mindre god behandling, som ej bör utgöra föremål för straff; men då man genom att i lagtexten utbyta den nuvarande brottsbeteckningen mot den föreslagna otvivelaktigt skulle vinna ett uttryck, som bättre än det nuvarande angiver syftet med straffskyddet och dessutom är mera anpassat efter de skiftande förhållanden, som kunna förekomma, synes förslaget icke böra avstyrkas.

Beträffande paragrafens andra punkt erinras att, då anledning torde saknas att från den där upptagna strängare straffbestämmelsen utesluta sådana fall, då väl icke själva djurplågeriet kan anses vara av svår beskaffenhet men omständigheterna vid brottets begående äro synnerligen försvårande, förslaget i denna del synes böra undergå komplettering.»

En ledamot av lagrådet yttrade:

»Insikten om det otillbörliga i att lidande tillfogas djur, vare sig de såsom husdjur direkt brukas till människans nytta eller leva i vilt tillstånd, utan att ett förfarande, som vållar djuret smärta, nödvändiggöres av legitima, högre stående intressen, torde numera hava hos oss vunnit allmänt insteg, måhända i vidsträcktare omfattning än i många andra högt stående kulturländer. Såsom den i första hand därvid bestämmande faktorn lär icke vara att räkna den gällande strafflagstiftningen mot djurplågeri; ökad folkupplysning och humanitet i allmänhet, som medfört en fördjupad uppfattning även på detta område, stå härutinnan i främsta rummet. Och med den fortskridande kulturella utvecklingen kommer för visso känslan av människans förpliktelser mot djuren att yttermera rotfästas och dessa förpliktelser omfattning att vidgas.

Det är emellertid uppenbarligen av vikt att tillse, att den lagstiftning, som skall giva uttryck åt den allmänna uppfattningen om vad som är tillbörligt eller icke tillbörligt i fråga om behandlingen av djur, verkligen motsvarar denna uppfattning, och, om så befinnes icke vara fallet, revidera densamma. Det remitterade lagförslaget utgår från att sådan omarbetning nu är påkallad, och riksdagen har jämväl framfört samma mening.

Härutinnan må emellertid erinras om ett av lagutskottet vid 1915 års riksdag avgivet, av föredragande departementschefen i hans yttrande rörande det senare av de nu ifrågavarande båda lagförslagen återgivet uttalande. Utskottet förklarar däri, att under inflytande av såväl skärp-

ningar av straffsatsen i 18 kap. 16 § strafflagen som den allmänna rättskänslans gradvis stegrade reaktion mot en grym behandling av djuren, man i rättstillämpningen kommit att finna sig befogad till en vidsträcktare tolkning av uttrycket »uppenbar grymhet» i lagrummet än tidigare torde varit fallet. Sålunda torde man numera vara ense om att straff för djurplågeri borde ådömas icke blott den, som av lust att tillfoga lidande eller av rått övermod förövade egentlig misshandel mot djur genom prygling, stympning o. s. v., utan till dylikt straff ansåges jämväl den hemfalla, som av grov likgiltighet eller långt driven snikenhet lämnade sina djur utan nödig föda eller vård eller som utan nödtvång tillfogade dem lidande genom överdrivna ansträngningar eller genom underlåten behörig hänsyn till sår eller sjukdom, varmed djuret vore behäftat.

Då riktigheten av detta uttalande torde kunna vitsordas, och det jämväl kan påstås, att efter dess avgivande rättstillämpningen i dess helhet betraktad fortgått i samma riktning och således väl kommit till rätta med sin uppgift, synes föga fog finnas för en önskan om ändring av ett lagrum, vars lydelse ingalunda kan sägas stå i strid med den tillämpning av detsamma, som sålunda kommit till synes och måste anses till fullo motsvara den rådande allmänna rättsuppfattningen.

Att ändock önskingar i sådant hänseende framkommit torde väsentligen hava föranletts av uppfattningen att beträffande ett eller annat åtal för djurplågeri, som resulterat i ett frikännande, domstolens utslag icke varit uttryck för de grundsatser, som eljest varit bestämmande för den ovan angivna rättstillämpningen. Att någon gång ett sådant omdöme kunnat vara befogat låter sig givetvis icke bestridas. Men att därav draga den slutsatsen, att en reformering av lagen är av nöden, vore ej riktigt. Huru än lagen gestaltas lär aldrig en så fast avgränsning av djurplågeribegreppet kunna genomföras, att icke olika tolkning och tillämpning kan förekomma.

Och i fråga om en del av de antydda rättsfallen kan antagas, att berörda omdöme berott på saknaden av antingen kännedom om de närmare omständigheterna eller förmåga att objektivt bedöma desamma. Erfarenheten vid domstolarna giver vid handen, att icke sällan de angivelser och därvid fogade intyg, på grund av vilka åtal för djurplågeri kommit till stånd, i belysning av den vidare utredning, som sedermera åstadkommits, visa beklagliga brister i nyss angivna hänseenden.

Att under sådana förhållanden och då ett verkligt behov av lagstiftningens ändrande icke torde hava uppvisats, skrida till sådan ändring och

därmed rubba grunderna för den praxis, som i det stora hela på ett jämnt och tillfredsställande sätt utbildat sig, synes knappast önskvärt utan lätt kunna, åtminstone till en början, åstadkomma en viss osäkerhet och leda till ökning av förhastade angivelser med därav följande betydande obehag och kostnader för de därav drabbade.

Med hänsyn till det sålunda anförda, finner jag mig icke böra tillstyrka, att den föreslagna lagändringen må komma till stånd.»

Såsom av den förestående redogörelsen framgår, har vid upprepade tillfällen inom riksdagen framhållits som ett önskemål att få till stånd tydligare straffbestämmelser i fråga om djurplågeri. Sedan dessa önskemål behjärtats av riksdagen genom dess ovanberörda skrivelse till Kungl. Maj:t av år 1917, har nu för riksdagen framlagts här ovan intagna förslag till ändrad lydelse av 18 kap. 16 § strafflagen.

I överensstämmelse med den uppfattning, som under den föregående behandlingen av förenämnda ämne gjorts gällande av riksdagen, håller utskottet före, att det är av vikt att tillse, att varje sådan behandling av djur, som av den allmänna uppfattningen stämplas såsom rättsstridig, skall inrymmas under de i lagen givna straffbestämmelserna för djurplågeri. Och provostenen på en ny lag bör därför i första hand vara, om det genom densamma blir lättare att beivra sådana fall av otillbörlig behandling av djur, beträffande vilkas hänförande till straffbart djurplågeri för närvarande tveksamhet möjligen kunnat råda. Vid sin granskning av det nu framlagda förslaget har utskottet emellertid funnit detsamma ej på ett fullt tillfredsställande sätt fylla de fordringar, som, på sätt nämnts, måste ställas å detsamma. Förslaget angiver såsom straffbart djurplågeri »oför-svarlig» misshandel eller överansträngning av djur samt genom vanvård djur tillfogat lidande. Det synes med skäl kunna ifrågasättas, huvuvida denna bestämning är ägnad att uttömmande beskriva djurplågerihandlingen. Åtminstone kan det anses vara förenat med tvekan, huruvida det låter sig göra att i någon av de angivna kategorierna inpassa en del praktiskt betydelsefulla fall av djurplågeri, exempelvis att en häst, behäftad med ett öppet sår i lokstaden eller smärtande ömhet i foten, användes i körslor. Att ett dylikt fall med den tolkning nu ifrågavarande lagrum i praxis erhållit skulle bliva att bedöma såsom straffbart djurplågeri, lär vara otvivelaktigt; men med den nu föreslagna avfattningen synes det kunna befaras, att i rättstillämpningen tvekan skall uppstå, huruvida det är möjligt att inpassa ett dylikt förfarande under vare sig den ena eller den

Utskottet.

andra kategorien av de i förslaget angivna formerna för djurplågeri. Överhuvudtaget torde det vara att frukta, att om man, på sätt som skett i förslaget, i lagen söker uttömmande angiva det straffbara djurplågeriets olika former, dettas område rent av kommer att bliva mera begränsat än som är förhållandet för närvarande med den extensiva tolkning av begreppet »uppenbar grymhet», som allt mer gjort sig gällande i praxis.

Ytterligare ett steg i riktning mot en sådan ej önskad begränsning av det straffbara djurplågeriets område torde den i förslaget uppställda fordran på *oförsvarlig* misshandel eller överansträngning innebära. I propositionen påpekas, att ordet »oförsvarlig» såsom bestämning av misshandeln respektive överansträngningen upptagits allenast såsom en erinran om de talrika fall av s. k. intressekollisioner, som på här förevarande område kunna förekomma och må kunna betinga, att ett eljest straffvärt förfarande under givna förhållanden framstår såsom icke obefogat eller i allt fall icke brottsligt. Att djurplågandet vore oförsvarligt, skulle alltså innebära, att det ej betingades av något förnuftigt skäl, som i det särskilda fallet gjorde det ursäktligt. Enligt utskottets mening är emellertid begreppet »oförsvarlig» ej blott för obestämt att läggas till grund för en straffbestämmelse utan ock till sin språkliga valör av sådan art, att det kunde vara att befara, att man med hänsyn därtill i rättstillämpningen uppställde alltför stränga förutsättningar för förfarendets straffbarhet.

Det framgår av vad utskottet sålunda anfört, att den föreslagna nya lydelsen av 18 kap. 16 § strafflagen enligt utskottets mening näppeligen är att föredraga framför den nu gällande. Utskottet har förty ej kunnat tillstyrka den i propositionen föreslagna avfattningen av ifrågavarande lagrum.

Vid sådant förhållande och på grund av svårigheten att på ett tillfredsställande sätt i lagen uttrycka begreppet straffbart djurplågeri har inom utskottet ifrågasatts, huruvida det ej vore lämpligast att åtnöjas med den nuvarande avfattningen av ifrågavarande lagrum och att allt fortfarande åt rättstillämpningen, som i det stora hela visat sig stå i överensstämmelse med den rådande allmänna uppfattningen på förevarande område, överlämna att från fall till fall avgöra, huruvida djurplågeri kan anses föreligga.

Emellertid har från annan sida gjorts gällande, att i en del fall, där åtal för djurplågeri uteblivit eller ogillats, detta förhållande måste antagas hava haft sin grund i en snävare tolkning av lagrummets innebörd från vederbörande åklagares eller underrätts sida. Då jämväl riksdagen i sin förberörda skrivelse givit uttryck åt sin uppfattning av behovet av en

omarbetning av stadgandet i 18 kap. 16 § strafflagen, har utskottet sökt finna en lydelse, som på samma gång den nära ansluter sig till den äldre avfattningen och sålunda även för den framtida rättstillämpningen tillgodosgör den utveckling av djurplågeribegreppet, som rättspraxis redan framvunnit, tillika otvetydigt angiver, att under begreppet falla, förutom misshandel, bl. a. jämväl sådana former som överansträngning och vanvård.

Ytterligare ett skäl för utskottet att slå in på nu angivna väg har varit, att det, på sätt jämväl i förslaget skett, ansetts lämpligt att, såsom utgångspunkt för det framlagda förslaget till lag angående rätt i vissa fall för polismyndighet att omhändertaga djur, uttryckligen i lagen beteckna ifrågavarande brott såsom »djurplågeri» samt att såsom särskild kvalifikationsgrund för straffet angiva det fall, att djurplågeriet är av svår beskaffenhet. I sistnämnda hänseende har utskottet, med en formell jämkning, begagnat sig av den i propositionen föreslagna lydelsen av andra punkten i förevarande paragraf.

B.) Förslaget till lag om rätt i vissa fall för polismyndighet att omhändertaga djur.

Uti en vid 1915 års riksdag inom första kammaren väckt motion, nr 28, hade motionären hemställt, »att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utarbета och för riksdagen framlägga förslag till sådan ändring av eller tillägg till 18 kap. 16 § strafflagen, att polismyndighet, under förbehåll, som trygga mot övergrepp, må lämnas befogenhet att vid fall av fortfarande grymhet mot och misshandel av djur, varvid rättelse ej genom lämpor eller i den ordning lagen nu föreskriver vinnes, på ägarens bekostnad taga vård om sådant djur och i värsta fall låta nedslakta det».

I motionen anfördes bland annat:

»Personer, som av tanklöshet eller dåligt föredöme förleddes till grymhet mot djur, korrigerades lätt. Och i svårare fall torde straffhotet i 18 kap. 16 § strafflagen verka tillräckligt avskräckande från att upprepa brottet. Men råa naturer toge sällan rättelse eller avskräcktes. Då sinnet runne till eller rusdryckerna spelade in, trotsade de och framhårdade i sina dåliga handlingar. I regeln vore djurplågare också människoplågare och såsom sådana fruktade och bleve därför länge lämnade oantastade vid

sitt djurplågeri. Blev de tilltalade, behövde de endast i det längsta hålla sig undan eller under rättegången anlita de många utvägar, som stode öppna att draga ut på målet. för att särskilt på landsbygden långa tider kunna utöva djurplågeriet. Ja, straffet avskräckte dem icke ens från att fortsätta. Under tiden vore djuren ohjälpligt hemfallna åt sina plågoandar, tills i bästa fall döden befriade dem.»

Lagutskottet
1915.

Lagutskottet anförde i avgivet utlåtande, nr 52, bland annat:

»Enligt vad motionären erinrat, hade vid tidigare tillfällen, nämligen åren 1896 och 1898, denna fråga motionsvis lagts under riksdagens övervägande i samband med andra spörsmål rörande effektivare djurskydd. Motionerna avstyrktes av lagutskottet, men ett yrkande i ifrågavarande riktning blev det sistnämnda året bifallet av andra kammaren och hade jämväl i första kammaren förespråkare.

Sedan dess hade denna fråga vilat. Då den genom förevarande motion ånyo bragtes under riksdagens prövning, ville det synas utskottet som om densamma under de förflutna decenniernas lopp finge anses hava kommit i viss mån i ett annat läge. Under inflytande av såväl skärpningar av straffsatsen i 18 kap. 16 § strafflagen som den allmänna rättskänslans gradvis stegrade reaktion mot en grym behandling av djuren, hade man i rättstillämpningen kommit att finna sig befogad till en vidsträcktare tolkning av uttrycket »uppenbar grymhet» i lagrummet än tidigare torde varit fallet. Sålunda torde man numera vara ense om att straff för djurplågeri borde ådömas icke blott den som av lust att tillfoga lidande eller av rått övermod förövade egentlig misshandel mot djur genom prygling, stympning o. s. v.; utan till dylikt straff ansåges jämväl den hemfalla, som av grov likgiltighet eller långt driven snikenhet lämnade sina djur utan nödig föda eller vård, eller som utan nödtvång tillfogade dem lidande genom överdrivna ansträngningar eller genom underlåten behörig hänsyn till sår eller sjukdom, varmed djuret vore behäftat.

Men just i fråga om vissa grövre fall av dessa sistnämnda slag av djurplågeri syntes det icke kunna förnekas, att den skyldiges befordrande till laga näpst icke vore till fyllest för att tillfredsställa det sedliga medvetandet. I fråga om en akut djurplågande handling eller ett snart övergående grymt behandlingssätt över huvud vore tydligen intet annat medel än straff påkallat, utöver den befogenhet, som utan behov av lagstadgande givetvis tillkomme i första hand polismyndighet och under vissa omständigheter en var enskild att ingripa till avstyrande av ett pågående ofog.

Men annorlunda ställde sig saken i fråga om ett fortfarande lidande, som tillfogades djuren genom en alltjämt fortsatt vanvård eller överansträngning. Å ena sidan kunde rättskänslan icke finna sig tillfredsställd med den förväntan, att den skyldige i sinom tid, måhända efter en länge utdragen rättegång, skulle erhålla sitt vederbörliga straff, om emellertid, trots tillsägelse, trots väckt ansvarstalan, djurens vanvård oförändrad bestode. Och onekligen förekomme fall, om ock lyckligtvis sällan, där en trilska eller slö likgiltighet förelåge, som icke läte sig brytas genom åtal, knappast genom straffdom. Å andra sidan vore en avstyrande åtgärd i dessa fall en vida allvarsammare sak, enär dels ett verkligt och varaktigt besittningsingrepp kunde bliva av nöden, dels utväg kunde saknas att bestrida de med omhändertagande och vård förenade kostnaderna. Man kunde alltså icke förvåna sig över, om, såsom motionären givit exempel på, polismyndighet funne sig i saknad av lagstöd icke äga befogenhet till ett dylikt ingripande.

Utskottet funne alltså motionens syfte behjärtansvärt. Det finge emellertid ingalunda förbises, att ett realiserande av detta syfte vore förenat med avsevärda svårigheter, som i allt fall bjöde att man här framginge med synnerlig försiktighet. Motionären hade själv betonat att han insåge, att den ifrågasatta befogenheten till ingripande måste kringgärdas med betryggande garantier. Skulle emellertid syftet i tillfredsställande mån uppnås, kunde dessa garantier icke lämpligen sökas i ett domstolens beslut, avkunnat i samband med straffdomen i själva djurplågerimålet. Särskilt på landsbygden, med den omgång, varmed rättegångssättet där esomoftast vore förenat, komme den nödiga åtgärden i så fall gärna att vidtagas först då det vore för sent. Mot att lägga bestämmanderätten i de underordnade polismyndigheternas hand kunde anföras, att uppfattningen om vad som vore att betrakta som verkligt djurplågeri växlade högst betydligt hos olika funktionärer; och även om man fordrade tillstyrkande utlåtande från distriktsveterinär, kvarstode alltjämt, att även hos dessa tjänstemän åskådningarna i frågan skiftade efter sinnesart och betraktelsesätt i hög grad. Med hänsyn härtill kunde ifrågasättas att lägga avgöranderätten hos länets högsta polismyndighet, Konungens befallningshavande. Men i så fall torde antingen förfarandet bliva förenat med alltför stor omgång och tidsutdräkt, eller ock komme beslutet i själva verket att stödja sig på den underordnades ingångna rapport. Det torde därför i regel vara att föredraga, att den underordnade myndigheten finge själv fatta sitt beslut på eget ansvar.

Funne man sig böra stanna vid en sådan utväg, vore det emellertid desto mera av nöden att skapa garantier mot missgrepp. Inträffande

dylika missgrepp skulle nämligen icke blott kännas synnerligen kränkande för dem som därav drabbades, utan ock vara ägnade att bringa djurskydds-saken i misskredit. Först och främst torde sålunda befogenheten till åtgärd, som innebure ett ej blott helt tillfälligt skiljande från besittningen eller som medförde kostnader, avsedda att i sista hand drabba djurets innehavare, böra starkt begränsas till uppenbara fall av grovt djurplågeri. Och vidare torde behörigheten av den vidtagna åtgärden om möjligt med det snaraste bringas under domstols prövning, utan att djurets ägare behövde vidtaga särskild anstalt härför. För sådant ändamål syntes befogenheten till ingrepp av här åsyftade art lämpligen kunna bindas vid förutsättningen, att den mot vilken detsamma riktades redan blivit delgiven stämning med ansvarsyrkande för djurplågeriet, eller att han åtminstone blivit för sådan stämmings delgivning sökt. Domstolen skulle sedan tillkomma att, på vilket stadium av målet anledning därtill förekomme, upptaga till prövning frågan om åtgärdens bestånd, samt att i slutliga utslaget avgöra om uppkomna kostnader borde bäras av den tilltalade eller av den som företagit åtgärden eller ock stanna å statsverket.

Med nu givna antydningar ville utskottet självfallet icke göra anspråk på att hava givit någon slutgiltig lösning av förevarande spörsmål, utan endast ett första bidrag till dess utredning. Att en dylik utredning komme till stånd, funne sig emellertid utskottet böra förorda. Slutligen finge anmärkas, att om lagbestämmelser i frågan utarbetades, desamma icke på sätt motionären ifrågasatt, lämpligen kunde inarbetas i eller såsom tillägg fogas till 18 kap. 16 § strafflagen.

På grund av det anförda har utskottet hemställt, att riksdagen i anledning av den ifrågavarande motionen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t taga i övervägande huruvida, i vilken omfattning och på vad sätt, i fall av svårartat fortfarande djurplågeri genom vanvård eller annan uppenbar grymhet, offentlig myndighet kunde tilläggas befogenhet att, där ej rättelse annorledes kunde vinnas, ombesörja djurets vårdande eller befrielse från dess lidande, samt därefter för riksdagen framlägga de förslag, vartill sådant övervägande kunde föranleda.»

Denna hemställan bifölls av riksdagen, varom till Kungl. Maj:t avläts skrivelse den 27 maj 1915, nr 208.

Genom remiss den 2 juli 1915 anbefalldes Kungl. Maj:t samtliga länsstyrelser att, efter att i den omfattning, som prövades lämplig, hava in-

hämtat yttranden från vederbörande polismyndigheter och länsveterinärer, avgiva utlåtande i anledning av riksdagens nyssberörda framställning.

Utlåtanden hava därefter inkommit från överståthållarämbetet och samtliga länsstyrelser. Med dessa utlåtanden har överlämnats ett stort antal yttranden från magistrater, kronofogdar, länsmän, poliskamrar, läns-, distrikts- och stadsveterinärer med flera myndigheter.

*Avgivna
yttranden.*

I de avgivna yttrandena med undantag för dem från magistraterna i Visby och Trälleborg, stadsstyrelsen i Djursholm, kronofogdarna i Torna och Bara härads fögderi och Göteborgs fögderi samt länsmännen i Södra Möre härads norra distrikt, Allbo härads södra distrikt och Stängenäs härad samt ett fåtal yttranden av mera odeciderat innehåll har den ifrågasatta lagstiftningen tillstyrkts; i ett stort antal av utlåtandena har därvid lagstiftningen betecknats såsom synnerligen välbehöflig och av behovet påkallad.

Beträffande det närmare innehållet av berörda yttranden hänvisar utskottet till propositionen (s. 24—29).

Vid remissen till lagrådet uttalade föredragande departementschefen bland annat:

Departementschefen.

»Såsom förut nämnts har den ifrågasatta lagstiftningen förordats från ett flertal håll. Även jag finner en lagstiftning på området böra komma till stånd. En sådan bör dock, såsom ock riksdagen förutsatt, avse allenast svårare fall av djurplågeri. Beträffande lindrigare fall av sådant brott synes en lagstiftning så mycket mindre påkallad som det redan med gällande bestämmelser läter tillkomma polismyndighet att vidtaga de åtgärder, som kunna erfordras till förhindrande av fortsatt sådan förseelse. Med sådan myndighets förpliktelse att förhindra brotts begående läter få anses följa rätt att vidtaga ej alltför vittgående inskridanden i enskild rätt, där sådant erfordras för nyssberörda syftes vinnande. I de fall åter, som i den förevarande lagstiftningen avses, skulle ofta i enskild rätt ganska ingripande åtgärder förekomma, nämligen djurs mera stadigvarande skiljande från deras ägare eller djurs avlivande. Då det måste anses tvivel underkastat, om så vidsträckt rätt nu tillkommer polismyndighet, samt i allt fall dess närmare reglerande är av behovet påkallat, har jag låtit inom justitiedepartementet utarbета förslag till bestämmelser i ämnet.»

Efter att hava redogjort för innehållet av ifrågavarande förslag fortsatte departementschefen:

»Lagen äger endast tillämpning i fall av svårare djurplågeri. Att

närmare angiva, när sådant skall anses föreligga, kan givetvis icke ske i lagen, utan avgörandet därutinnan måste anförtros dem, som skola tillämpa lagen. Genom bestämmelserna om förfaringssättet vid ingripande enligt lagen torde garantier vunnits mot förhastade eller eljest ej påkallade åtgärder.

Innan djuret skiljes från ägaren eller innehavaren, skall polismyndigheten genom föreställningar och råd söka åstadkomma rättelse och först sedan detta visat sig resultatlöst, skall polismyndigheten omhändertaga djuret. Säkerligen kommer i många fall sådan åtgärd icke att bli erforderlig, då vederbörande kunna antagas välja att följa lämnade föreskrifter framför att få djuren omhändertagna. Av inkomna yttranden framgår ock, att polismyndighets tillsägelse att på närmare angivet sätt vårda djur eller att låta avliva djur i många fall efterkommits endast mot löfte att åtal för djurplågeri i sådan händelse skulle utebliva.

Fordran på att veterinär skall anställa besiktning å omhändertaget djur, innan polismyndigheten beslutar, huru med djuret skall förfaras, har jag ansett icke böra eftergivas. Då det emellertid understundom kan möta svårigheter att inhämta veterinärs yttrande, innan djuret omhändertages, har medgivits, att tillkallandet av veterinär jämväl kan få äga rum omedelbart efter djurets skiljande från innehavaren.

Att besittningsingreppet ej bör vara varaktigare än omständigheterna kräva, torde utan vidare vara klart. Omhändertaget djur bör alltså återställas, så snart detta kan ske utan risk för vidare vanvård eller misshandel.

Riksdagen har i sin skrivelse ifrågasatt, att ansvarstalan för djurplågeri borde vara väckt, innan ingripande skedde. Då uppställande av en sådan fordran understundom skulle vara hinderlig för lagens syfte, har i stället föreslagits, att åtal ofördröjligen skall anhängiggöras mot den, gent emot vilken åtgärd enligt lagen vidtagits.

Rättsskipningen på landsbygden är, som bekant, i allmänhet förhållandevis långsam, och ganska stora ekonomiska intressen kunna genom ett ovist inskridande äventyras. Det synes därför böra stå den, mot vilken talan väckts, öppet att, därest målet ej förekommer vid domstolen inom viss kortare tid, i förslaget bestämd till fjorton dagar efter av polismyndigheten meddelat beslut om djurets behandling, få lämpligheten av polismyndighetens inskridande prövad av vederbörande länsstyrelse. Denna myndighets beslut i ämnet gäller givetvis endast tillsvidare och i avbidan på domstolens avgörande.

Att prövning av länsstyrelse ej kan påkallas, då djur avlivats, lärer väl få anses utan vidare klart. Likaså kan givetvis ej domstols prövning av befogenheten av den vidtagna åtgärden i sådant fall sträcka sig längre än till frågan om vem som skall gälda kostnaden.

För övriga föreslagna bestämmelser torde någon särskild motivering ej vara erforderlig.

Då närmare bestämmelser angående utanordnande av medel till bestridande av de kostnader, som av lagens tillämpning föranledas, böra i administrativ ordning meddelas, samt särskilda föreskrifter även i övrigt kunna visa sig i nödiga, har i lagen inryckts föreskrift om rätt för Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av lagen.»

I likhet med den uppfattning, som uttalats av 1915 års riksdag i dess ovannämnda skrivelse, håller utskottet före, att i fall av djurplågeri av grov beskaffenhet den skyldiges befordrande till laga näpst icke är tillfyllest för att tillfredsställa det sedliga medvetandet och att förty en lagstiftning, som bereder möjlighet för vederbörande myndighet att, om rättelse ej sker, omhändertaga ett för dylik misshandel utsatt djur, är av behovet påkallad. Utskottet anser också det nu framlagda lagförslaget vara ägnat att i det stora hela på ett tillfredsställande sätt tillgodose berörda syfte, och om än inom utskottet tvivel uttalats, huruvida vissa av de särskilda bestämmelserna i förslaget vore de för ändamålet mest lämpliga, har utskottet dock ej funnit anledning föreslå någon jämkning i förslaget.

Utskottet.

På grund av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

1:o) att riksdagen, med tillkännagivande, att Kungl. Maj:ts förslag om ändrad lydelse av 18 kap. 16 § strafflagen ej kunnat av riksdagen godkännas, måtte för sin del antaga följande

Förslag till lag om ändrad lydelse av 18 kap. 16 § strafflagen.

Visar någon i behandling av djur uppenbar grymhet, genom misshandel, överansträngning, vanvård eller annorledes, straffes för djurplågeri med böter. Är

djurplågeriet av svår beskaffenhet eller äro omständigheterna *eljest* synnerligen försvårande; må till fängelse i högst sex månader dömas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1921.»

2:o) att Kungl. Maj:ts förslag till lag om rätt i vissa fall för polismyndighet att omhändertaga djur måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 21 februari 1921.

På första lagutskottets vägnar:

JAKOB PETTERSSON.

Reservation

beträffande den under 1:o) gjorda hemställan *dels* av herr *Hederstierna*, som anført:

»I stort sett torde kunna sägas, att lagskipningen vid tillämpningen av nu gällande lagbestämmelser uti förevarande ämne följt med den allmänna rättsuppfattningen på ifrågavarande område. I samma mån som den växande folkupplysningen gjort klart för den stora allmänheten, att ett visst förfarande vid behandlingen av djur är att hänföra till djurplågeri, i samma mån har lagskipningen icke tvekat att låta lagens stadganden om straff härför träda i tillämpning. Att under sådana förhållanden och då ett verkligt behov av förändring i strafflagen icke torde hava uppvisats företaga en sådan lagändring, träffas enligt min mening av den anmärkning, som i sådant avseende gjordes av en ledamot i lagrådet vid behandling av Kungl. Maj:ts förevarande förslag eller att man därigenom rubbar grunderna för den praxis, som i det stora hela på ett jämnt och tillfredsställande sätt utbildat sig, och därigenom lätt kan, åtminstone till en början, åstadkomma en viss osäkerhet och föranleda till ökning av förhastade angivelser med därav följande obehag och kostnader för de därav drabbade. Den anmärkning, som sålunda riktades emot Kungl. Maj:ts förslag, drabbar, enligt min åsikt, med samma fog utskottets hemställan. Att företaga ändringar i strafflagen endast för att där få in uttrycket »djurplågeri» och således där erhålla en

motsvarighet till samma uttrycks användande i det jämväl föreliggande förslaget till lag om rätt i vissa fall för polismyndighet att omhändertaga djur, synes mig icke vara av behovet påkallat. Jag hemställer följaktligen i förevarande punkt, att riksdagen måtte avslå såväl Kungl. Maj:ts förslag som utskottets hemställan;»

dels ock av herr Thore.
